

DOSSIER GROEN AANPLANTEN

Hoe aantrekkelijk een jeugdverblijf of kampeerterrein is, hangt af van verschillende factoren. Eén van die factoren is ongetwijfeld de inrichting van de directe omgeving.

Om je domein kind- en jeugd vriendelijk in te richten, helpt gerichte aanplanting. Zo kan je je terrein groener, speelser, eetbaarder of avontuurlijker maken. Hoe gevarieerder de aanplanting, hoe aantrekkelijker en uitdagender het domein voor het kind wordt. Motorische vaardigheden worden getest en creativiteit en nieuwsgierigheid geprikkeld.

Bovendien zorgt een gevarieerde omgeving ook voor minder conflicten, want er is voor ieder wat wils: verborgen hoekjes om zich af te zonderen, open stukken om te rennen en losliggend hout om een hut te bouwen.

Wil je weten hoe je dit moet aanpakken, lees dan zeker verder, want dankzij het proefproject "speel-eet-beleefbossen voor Oost-Vlaamse jeugdverblijven" konden BOS+ en een aantal (Oost-Vlaamse) uitbaters onlangs heel wat ervaring opdoen. Die kennis willen we nu graag delen.

Uitbaters bij de start

Aan het proefproject rond speel-eet-beleefbossen namen vijf Oost-Vlaamse jeugdverblijfcentra deel. We zochten twee van hen op.

Prosperpolder is een jeugdverblijf type C, gelegen in Kieldrecht, deelgemeente van Beveren. Het jeugdverblijf heeft een maximale binnencapaciteit van 72 personen. In tenten kunnen er nog eens 12 personen overnachten. De aangeboden formule is zelfkook. Aan het woord is Jeroen Kersschot, diensthoofd van de jeugddienst van Beveren die het jeugdverblijf uitbaat.

In De Pinte, een gemeente ten zuidwesten van Gent, ligt De Havik, een scoutslokaal en tevens jeugdverblijf type A met een binnencapaciteit van 80 personen. Enkel de formule zelfkook wordt aangeboden. Aan het woord is David Lenaerts, eindverantwoordelijke van het verblijf.

Wat was de drijfveer om in te tekenen op het project van BOS+?

Jeroen: "Vanuit de jeugddienst zijn we overtuigd dat de natuur voldoende elementen bevat om een terrein voor jongeren aantrekkelijk te maken. Alleen is onze groendienst overbevestigd en ontbreekt het ons aan kennis om dit zelf te realiseren. Het project was voor ons dus een opportuniteit om hiermee toch aan de slag te gaan."

David: "Het project van BOS+ heeft ons bewust gemaakt van het feit dat we de voorbije 20 jaar te weinig aandacht hadden voor onze buitenomgeving. Onze verhuurinkomsten werden gebruikt voor het onderhoud van de gebouwen en de aankoop van kampmateriaal van onze scouts. Gesneuveld bomen werden opgeruimd, maar er werden geen nieuwe geplant. Hierdoor kregen we steeds meer gras. Het project van BOS+ heeft ons doen inzien dat we best blijven investeren in beplanting als we op termijn een leuke omgeving willen behouden."

Voor wie werd de omgeving ingericht?

David: "Dat is duidelijk, voor de verblijvende groepen en onze eigen jeugdwerking."

Jeroen: "Bij ons lag de focus eveneens op de spelbeleving van de verblijvende groepen, maar ook de burens kregen de nodige aandacht. Want na een grondige verbouwing opende het jeugdverblijf in 2016 opnieuw de deuren met als gunstig effect een serieuze toename in het aantal boekingen. Dat is leuk voor ons, maar soms minder leuk voor de burens die meer hinder kregen. In overleg met de burens hebben we daarom gekozen voor een groenbuffer die bestaat uit verschillende soorten struiken. Daarmee willen we hun privacy verbeteren en geluidsoverlast beperken."

Hoe werden de behoeften van de kinderen bepaald?

Jeroen: "BOS+ heeft aan de hand van de methodiek 'pic to play' de wensen van jongeren proberen te achterhalen. Kort samengevat helpt de methodiek de kinderen aan de hand van een plattegrond en pictogrammen de ruimte vormgeven."

Wat werd er via het project concreet gerealiseerd?

David: "Op de perceelsgrenzen werden een 125-tal struiken geplant, waarvan het merendeel bessenstruiken. Als die volgroeid zijn, dienen ze als volwaardige afsluiting en kan de huidige draad verwijderd worden. Verder werden een klein bosje, twee klimbomen en twee hazelaars geplant. Tot slot is er ook nog een wilgentunnel en een klimrek met Robinia boomstammen geplaatst."

Jeroen: "Buiten de groenbuffer werden er nog kastanjabomen geplant, een speelheuvel aangelegd en een verloren hoekje ingezaaid als bloemenweide."

Is het vooropgestelde doel bereikt?

Jeroen: "Voor de speelheuvels is het doel bereikt. Die worden gebruikt als verzamelpunt en voor toonmomenten. De planten van de groenbuffer zijn nog te klein om het gewenste effect te bekomen, daarvoor moeten we nog een drietal jaar geduld oefenen. Maar ik geloof er wel in. Een bijsturing is wel nodig voor de bloemenweide. Groepen durven er niet in, wellicht om de bloemen niet te vertrappelen. Daarom gaan we volgend jaar paadjes maaien en picknickbanken plaatsen. Ook het bosje dat er achter ligt, zal zo opnieuw toegankelijker worden, wat het bouwen van kampen ten goede zal komen."

David: "Ook bij ons bieden de hazelaars nog onvoldoende afscherming voor de kookouders en zullen de kinderen en jongeren enkele jaren moeten wachten om te klimmen in de bomen. Toch merken we al verandering in gedrag. Zo is het klimrek een magneet voor de 5- tot 10-jarige leden en het jonge bosje de verzamelplaats voor onze tieners. Twee plaatsen die vroeger nooit werden gebruikt."

Wat waren de hindernissen onderweg?

David: "De beplanting hebben we gerealiseerd met onze leden van de FOS. Met de nodige tips van BOS+ is dit niet zo moeilijk, op voorwaarde dat er geen afval in de grond zit. Dat hebben we mogen ervaren. We hebben boordstenen en autobanden gevonden. Verder doe je de aanplanting best niet in heel droge periodes zoals die van 2020. Enkele bomen hebben het daardoor niet overleefd."

Is advies rond beplanting belangrijk?

David: "Absoluut. Je moet weten welke planten goed gedijen op welke ondergrond en veel of weinig zonlicht verdragen. Bovendien moet je weten welke planten gevaarlijk zijn. Zonder advies stond

hier misschien wilde kamperfoelie, een mooie maar giftige plant met besjes, in plaats van de rode en zwarte bessenstruiken die we nu hebben geplant.”

Jeroen: “Ik sluit me daar volledig bij aan. Bij ons hebben ze trouwens ook bewust voor kastanjabomen gekozen omdat die snel groeien.”

Zorgt de aanplanting op langere termijn niet voor extra onderhoud?

Jeroen: “Dat kunnen we niet ontkennen. De groenbuffer zal gesnoeid moeten worden en het gras op de speelheuvelds kan niet met een gewone grasmaaier gemaaid worden. Toch mogen we ons daardoor niet laten afschrikken.”

David: “Onze vrijwilliger die het terrein onderhoudt, was ook bezorgd. Door de hazelaars en het bosje is het een beetje moeilijker om het gras te maaien en jaarlijks zal er misschien gesnoeid moeten worden, maar verder valt het wellicht best mee. Omdat de verschillende leeftijdsgroepen nu meer verspreid zitten, ligt het afval en het spelmateriaal ook meer verspreid. Vooral het opruimen zal dus meer tijd in beslag nemen.”

Waren er buiten BOS+ nog andere partners betrokken?

Jeroen: “Zeker! De ideeën voor de inrichting van de omgeving hebben we gesprokkeld bij de scouts van Kieldrecht, de deelnemers aan ons bouwkamp en de lagere school van Kieldrecht die trouwens mee instond voor de aanplanting. Ook de burens werden betrokken en ten slotte was er overleg met de groendienst die uiteindelijk het plan moest uitvoeren en het domein op termijn moet onderhouden.”

David: “Ook bij ons was er overleg met de gemeente en naburige verenigingen, namelijk de Gezinsbond en de Radioamateurs. Dit was nodig voor het verplaatsen van onze afsluiting om voldoende ruimte te bekomen voor het klimrek. Maar dat is zonder enig probleem verlopen. Voor de inrichting van de omgeving hebben we beroep gedaan op onze eigen leden.”

Heb je door die partnerschappen compromissen moeten sluiten?

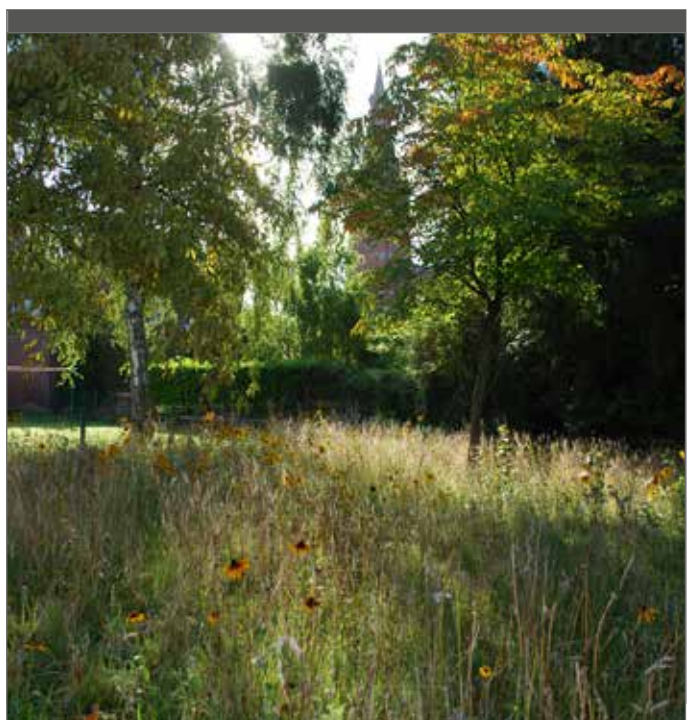
Jeroen: “Oorspronkelijk wilde ik het grasveld van meer natuurlijke spelplekken en fantasieplekjes voorzien, maar dat kon niet omdat in het eerste weekend van september traditioneel een jaar- en feestmarkt wordt georganiseerd op ons terrein. Op het grasveld komt dan een grote feesttent. Dus ja, compromissen sluiten hoort erbij.”

Jeroen: "In overleg met de burens hebben we gekozen voor een groenbuffer die bestaat uit verschillende soorten struiken."

Beplanting zorgt voor natuurlijke schaduw.

In een bloemenweide voorzie je best paadjes.

David: "Voor de inrichting van de omgeving hebben we beroep gedaan op onze eigen leden."

Gebruik dode beplanting als trigger om na te denken over natuurlijke spelelementen.

Een wilgentunnel is een leuk natuurlijk spelelement.

Welk advies zou je andere uitbaters geven op basis van jullie recente ervaringen?

David: "Omdat het een tijd duurt vooraleer bomen en planten volgroeid zijn, zou ik elke uitbater in de eerste plaats aanraden om gevallen bomen en gestorven struiken als trigger te gebruiken om over beplanting na te denken. Zo voorkom je dat leuke spelelementen voor kinderen verdwijnen."

Jeroen: "Als je de ruimte en het budget hebt, hoef je niet te wachten. Vraag aan de kinderen wat ze zelf zouden planten, overleg met je belangrijkste partners en voer het uit. Blijkt er iets niet te werken, dan kan je altijd bijsturen. Met onze bloemenweide doen we dat ook."

Welke dromen zijn er nog?

David: "In het project is een zitcirkel met boomstronken niet uitgevoerd. Dit willen we zeker nog realiseren. Verder staat hier nog een dode boom waar we wellicht iets creatiefs mee zullen doen. Wat het wordt, weten we nog niet. Een boomhut kan alvast niet uit veiligheidsoverwegingen. Tot slot is er nog een braakliggende weide hier tegenover. Die is van de gemeente en wordt normaal als speelzone ingericht. Daar zouden we graag inspraak in krijgen."

Jeroen: "Wij hebben geen grote plannen meer. Laat het nu maar eerst allemaal groeien."

Wat was de kostprijs van het project?

David: "Het projectbudget van BOS+ heeft quasi alle uitgaven gedragen. Door de vele werkuren van onze vrijwilligers en hun zwaar werkmateriaal (waaronder een graafmachine om oude sparren te verwijderen) hebben we onze projectkosten immers kunnen beperken tot de aankoop van plantgoed, aarde en Robiniapalen. Onze grootste eigen kost was 500 euro voor houtsnippers, in functie van de valbescherming onder het Robiniaklimrek. Dus nogmaals dank aan onze vrijwilligers!"

Jeroen: "Ons project kostte ongeveer 4 000 euro. De grootste uitgaven waren de grondwerken voor het realiseren van de heuvels en het theater en de aankoop van de stapstammen en picknicktafel. Er werd ook gekozen voor zes grotere bomen. Die kosten samen ongeveer 1 200 euro. De andere beplanting was relatief goedkoop."

DRIE STARTERTIPS VOOR BEPLANTING:

- Vraag plantenadvies aan een expert die vertrouwd is met buitenspeelruimte, zodat er van bij het begin een goede plantenkeuze (stevig, niet giftig ...) wordt gemaakt.
- Organiseer inspraakmomenten voor burens, verblijvende groepen en direct betrokkenen zoals vrijwilligers of personeel van het jeugdverblijf.
- Investeer regelmatig in de buitenomgeving om verarming in de spelbeleving te vermijden.

Een stappenplan

Om van de aanplanting van je domein een succes te maken, werk je best stapsgewijs. Op basis van de ervaringen van BOS+ stippen we hieronder een kort traject uit dat kan dienen als leidraad voor je eigen project.

EEN PARTICIPATIEMOMENT

Er zijn verschillende partners waarmee je rekening moet houden als je een domein wil aanplanten, niet alleen om misverstanden te vermijden, maar ook om de gedragenheid van het project te vergroten. Wie je uitnodigt en in welke mate deze partners betrokken zijn, hangt uiteraard af van de eigen situatie.

De eigenaar

Het meest eenvoudige scenario is dat je als uitbater zelf eigenaar bent van het terrein, dan beslis je grotendeels zelf over de aanplanting. Bij grote wijzigingen is het wel aangewezen om het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) te betrekken. Als je bepaalde struiken en bomen wil kappen of snoeien om het terrein aan te passen, moet je advies en een vergunning aanvragen bij het ANB, ook al ben je zelf de eigenaar. Ben je geen eigenaar, dan moet je uiteraard in overleg gaan met de private eigenaar of met overheidsinstanties zoals de gemeente of provincie. Heb je vragen of onzekerheden over de mogelijkheid om te bebossen, kan je zeker terecht bij BOS+.

De kinderen

Het aanplanten van bomen en struiken is ongetwijfeld een verrijking voor de natuur in het algemeen, maar minstens even belangrijk is het verhogen van de spelbeleving voor kinderen en jongeren. Die kinderen en jongeren moeten daarom zeker betrokken worden in het participatiemoment. Zo worden ze direct warm en enthousiast gemaakt voor de verandering

van het terrein en leveren ze heel wat nuttige ideeën aan.

Jeugdverenigingen die hun lokaal verhuren als jeugdverblijf kunnen de eigen achterban aanspreken. Andere uitbaters moeten op zoek naar een andere aanpak. Zij kunnen misschien aankloppen bij de verblijvende groepen, de lokale verenigingen of een basisschool met de vraag of ze willen meestappen in het project.

Andere gebruikers

Is het jeugdverblijf de uitvalsbasis voor bepaalde evenementen, dan betrek je die verantwoordelijken best in het verhaal. Zo vermijd je dat je voor die gebruikers nuttige open ruimte of doorgangen plots beplant.

De bureu

Voor aanplanting bestaat een juridisch kader dat de bureu moet beschermen tegen overlast (zie kader). In principe volstaat het om met deze regelgeving rekening te houden, toch is het aangewezen om de bureu in het verhaal van de aanplanting te betrekken. Beplanting kan namelijk heel wat ergernissen van bureu voorkomen, zoals geluidshinder, inkijk of overvliegende ballen, waardoor het aantal klachten op termijn vermindert. Overleg kan ook voor extra speelruimte zorgen als bijvoorbeeld de buur de terreinen wil delen voor extra speelgelegenheden. Hou tot slot ook rekening met het onderhoud. Plant geen woekerplanten ter hoogte van perceelsgrenzen en laat indien nodig voldoende afstand tussen de beplanting en de perceelsgrens om een goed beheer mogelijk te maken.

De onderhoudsverantwoordelijke

Een domein moet onderhouden worden. Wie die taak op zich neemt, mag niet over het hoofd gezien worden. Want aanplanting zorgt op langere termijn soms voor

JURIDISCH KADER

Er bestaat een uitgebreide regelgeving omtrent het planten van bomen. Deze vind je op de website van het Agentschap voor Natuur en Bos (zie qr code).

extra werk. Het is dan ook belangrijk dat dit efficiënt kan georganiseerd worden.

Om de wilde ideeën te kanaliseren en te structureren, bestaan er verschillende technieken. De selectie van een bepaalde techniek gebeurt best op basis van het soort informatie dat je wil te weten komen, sommige technieken zijn meer geschikt in bepaalde situaties dan andere. Er bestaan bijvoorbeeld technieken die dienen om een reeds bestaande publieke ruimte te evalueren of om knelpunten te detecteren. Andere technieken zijn eerder geschikt voor het bespreken van een voorontwerp of voor het bepalen van prioriteiten. Op de website van Kind en Samenleving vind je een uitgebreide uitleg en verschillende technieken over hoe je kinderen kan bevragen in het boekje 'Over reuzenkaarten en wegvragertjes'. Ook de picto play techniek die gebruikt werd voor de projecten in Prosperpolder en De Havik, staat er op vermeld. Via de qr-codes kom je onmiddellijk op de juiste pagina's terecht. (zie qr-codes).

Uit de proefprojecten in Oost-Vlaanderen blijkt dat de bevraging het best gebeurt bij kinderen tussen de 8 en 12 jaar oud. Kinderen uit deze leeftijdsgroep kunnen reeds abstract redeneren en beschikken over voldoende inzicht om een ruimtelijk plan te begrijpen. Toch is het ook zinvol om, indien mogelijk, kinderen uit andere leeftijdscategorieën te betrekken. Dit kan aan de hand van methodieken die specifiek voor die leeftijdsgroep zijn uitgewerkt. Verder is het voor ontwerpers interessant om aanwezig te zijn tijdens het participatiemoment met de kinderen. Ze kunnen dan gerichte vragen stellen en erover waken dat belangrijke informatie niet vergeten wordt. Tot slot wordt best verslag gemaakt zodat de input uit het participatiemoment niet verloren gaat.

OPMAAK PLAN

Het is nuttig om de omgeving van het jeugdverblijf reeds te analyseren vooraleer de participatiemomenten plaatsvinden. Zo kan er op voorhand nagedacht worden over bepaalde beperkingen of knelpunten.

Enkele voorbeelden

NEDERLANDSE NAAM	GRONDTYPE	ATTRIBUTEN	EETWAARDE	INHEEMS
BOMEN				
Zwarte populier	Alle bodemtypes, voorkeur voor natte en vochtige bodems	Snel een hoge boom, knotbaar		Ja
Gewone es	Alle bodemtypes, voorkeur voor natte en vochtige bodems, maar geen langdurige overstroming of stilstaand water	Klimboom, elastisch hout		Ja
Wilde appel en eetappel	Alle bodemtypes, voorkeur voor voedselrijke en vochtige bodems		Appels	Ja
STRUIKEN				
Framboos (rubus idaeus 'Malling Promise')	Alle textuurtypes, voorkeur voor vochtige tot natte bodems	Goed als afsluiting	Rijptijd juni-juli	Nee
Gele framboos (rubus idaeus 'Fall gold')	Alle textuurtypes, voorkeur voor vochtige tot natte bodems	Goed als afsluiting	Smaakt naar passievrucht; rijp in augustus	Nee
Tweestijlige meidoorn	Verdraagt geen zware kleibodems, verlangt naar een relatief voedselrijke bodem; verdraagt geen natte bodem of arme, droge bodem	Kan bij het planten gecombineerd worden met de eenstijlige meidoorn	Eetbare vruchten voor dieren	Ja

Bronnen: Ecopedia (2020), Goodplanet (2017) en Plants for a future (2010)

Opgelet: de prijs van het plantgoed varieert naar gelang het aantal planten, de plantensoorten, de grootte/leeftijd van de planten en de leveringskosten.

Hoewel de vrijheid tijdens het participatiemoment best niet te veel beperkt wordt, kunnen een aantal mogelijke drempels al bekeken worden. Zijn er plekken die niet omgevormd kunnen worden? Of zijn er bestaande bomen en planten die niet geïntegreerd kunnen worden? Een luchtfoto kan daarbij een handig hulpmiddel zijn.

Terreinanalyse

Bij de terreinanalyse verzamel je informatie over de bodemtypes, de waterhuishouding, de perceelsgrenzen, kleine reliëfwijzigingen en de erosiegevoeligheid. Dit soort informatie vind je terug op kaarten zoals www.geopunt.be of www.dov.vlaanderen.be.

Inplantingsplan

Door op een doordachte manier bomen en struiken te planten, kan je het terrein indelen in zones met een specifieke functie. Zo kan een bepaalde zone als doel hebben om de natuurbeleving te stimuleren, terwijl een andere zone eerder beschutting biedt tegen zon en wind. Ook inkijk verhinderen

kan een specifieke functie zijn. Door open zones af te wisselen met gesloten zones, creëer je een divers landschap dat een unieke sfeer creëert op het terrein. Hoe diverser een terrein, hoe meer speelkanalen. Is er een mogelijkheid om water of meer reliëf te integreren? Dan is dat zeker de moeite waard.

Plant je graag een voedselbos aan, weet dan dat dit vaak opgebouwd wordt rond een moederplant. De planten rondom de moederplant vormen een soort familie en hebben elk hun eigen functie. Zo stimuleren ze elkaar bijvoorbeeld om te groeien. Om een optimaal genot te hebben van een voedselbos plant je de verschillende soorten planten best niet te dicht bij elkaar en is een goed beheer op langere termijn belangrijk. Zo moet er regelmatig gesnoeid worden.

Soortenselectie

De soortenselectie gebeurt op basis van enkele criteria. Vooreerst spelen bodemtype en waterhuishouding een belangrijke rol in de selectie. Die criteria bepalen name-

lijk in belangrijke mate de overlevingskansen van bomen en struiken. Vervolgens is groeisnelheid soms een criterium, vooral voor jeugdverblijven die nog niet over beplanting beschikken. Door voor enkele snelgroeiende boom- en struiksoorten te kiezen, zal men relatief snel het gewenste effect bekomen. Verder kies je best voor zoveel mogelijk inheemse soorten om tot een veerkrachtige fauna en flora te komen. Voor een voedselbos houd je best rekening met de bloeiperiode en de periode waarin de vruchten rijp zijn. Ga in de soortselectie tenslotte voor niet-giftige en doornloze planten (tenzij je een doornstruik buiten de speelomgeving wil gebruiken als dichte ondoordringbare haag). Zo vermijd je dat kinderen en jongeren zich pijn doen of ziek worden.

Nuttige websites:

www.inbo.be
www.bomenwijzer.be
www.ecopedia.be
www.groenvanbijons.be
www.pimpjespeelplaats.be

HET PLANTEN

Voor het aanplanten van de bomen en struiken kan je een plantdag organiseren. Je kan hiervoor de deelnemers van het participatiemoment uitnodigen, dit ongeacht de leeftijd. Om over voldoende werkmateriaal te beschikken, kan je de deelnemers eventueel vragen om dit zelf te voorzien. Verder zorg je best voor de nodige plantinstructies.

Jonge kleine plantjes scherm je best een tijdje af van spelende kinderen, zo hebben de planten de meeste kans op overleven. Je kan hiervoor hele zones afsluiten of gericht bedrading plaatsen zodat het minder aantrekkelijk wordt om tussen de planten te spelen. Wil je het plantgoed niet of slechts een beperkte tijd afschermen, dan kies je beter voor groter plantgoed. Dit heeft echter ook nadelen, want hoe groter het plantgoed, hoe duurder en kleiner de overlevingskans.

EEN FEEST ALS OPTIE

Kort na het aanplanten kan je een feestmoment organiseren. Dit is het moment bij uitstek om alle mensen die hebben deelgenomen aan het participatiemoment en aan de aanplant, te bedanken voor hun hulp. Laat de mensen het terrein verkennen of geef een rondleiding. Voor de kinderen is het leuk om het nieuwe terrein spelen-derwijs te ontdekken. Je kan hen bijvoorbeeld zoekkaarten geven om soorten te ontdekken. In functie van het feest, maar ook voor de langere termijn, kan je nog informatieborden plaatsen met daarop de aanwezige plantensoorten en hun meerwaarde voor het jeugdverblijf en de natuur in het algemeen.

TIP: ben je overtuigd, wil je zelf aan de slag en wil je nog meer informatie? Vraag dan bij BOS+ de ultieme gids voor het maken van je eigen speel-, eet- en beleefbos.

PLANTINSTRUCTIES

Het planten van bomen en struiken moet voorzichtig gebeuren, zodat de wortels niet beschadigd worden. Voor het planten van een plantje start je met het graven van een plantput. Deze plantput moet diep en groot genoeg zijn voor alle wortels. Vervolgens plaats je het jonge plantje in de put zodat de hoogste wortels net onder de grond komen. Als het plantje eenmaal correct gepositioneerd is, kan je de put terug vullen met de uitgegraven aarde. Je kan het plantje initieel iets lager houden en al een deel van de aarde in de put doen, vervolgens trek je het plantje tot de gewenste hoogte naar boven (hoogste wortels net onder de grond). Nadat de put volledig is gevuld met de uitgegraven aarde, is het belangrijk de grond goed aan te drukken.

Volg de aanplant goed op! Controleer zeker in de lente en zomer na de aanplant of de bomen en struiken voldoende vocht hebben om te kunnen groeien en geef ze water als dat nodig is.

BOS+ voorziet opnieuw financiële middelen en ondersteuning voor vergroening van terreinen.

Ondersteuning en financiële middelen

BOS+

BOS+ verzamelt financiële middelen in het klimaatbossenfonds. Deze middelen zijn afkomstig van sponsorende bedrijven en particuliere donateurs en dienen om bosuitbreiding en vergroeningsprojecten te stimuleren in Vlaanderen. Met het klimaatbossenfonds ondersteunt BOS+ verschillende types van bosuitbreiding en vergroeningsprojecten. De ondersteuning bestaat uit een participatief traject, een aanplantingsplan en budget voor aankoop van bomen en struiken. Als jeugdverblijf kan je hierop intekenen als je aan de voorwaarden voldoet. We sommen de belangrijkste voorwaarden op.

- Het project ondersteunt enkel de aanplant van nieuwe bomen en struiken. Compenserende bebossing komt niet in aanmerking.
- De realisatie moet minstens 10 jaar behouden blijven.
- Ben je geen eigenaar van het domein, dan moet de eigenaar schriftelijk akkoord gaan met de overeenkomst tussen BOS+ en jezelf als uitbater.
- Niet-vergunde aanplantingen komen niet in aanmerking voor sponsoring. BOS+ voorziet begeleiding bij de eventuele nodige aanvraag van de vergunning(en).
- De oppervlakte van de voorziene ruimte voor de vergroening bedraagt minstens 200 m² en maximum 5 000m². De uiteindelijke kroonbedekking van de geplante bomen en struiken is minimum 30 %.

BOS+ voorziet een gratis participatief traject voor toekomstige gebruikers. Dit participatief traject omvat volgende aspecten:

- de inzet van een BOS+ medewerker voor twee tot drie workshops van twee uur
- overleg met de uitbater of andere belanghebbenden om randvoorwaarden en wensen te bespreken, aangevuld met een terreinbezoek

- een feedbackmoment op het eerste inrichtingsplan, waarna een definitief inrichtingsplan wordt gemaakt

Na het participatief traject stelt BOS+ een aanplantingsplan op met een gedetailleerde lijst van plantgoed en bijhorende materialen en zoekt BOS+ hiervoor de geschikte leveranciers. Bovendien volgt BOS+ de levering van het plantgoed mee op en helpt ze bij de organisatie van de plantactie.

Voor de ondersteuning voor participatie, ontwerp en aanleg voorziet BOS+ 10 mandagen. Daarnaast betaalt BOS+ na afloop van het project nog eens maximaal 1 000 euro (excl. btw) uit voor de aankoop van plantgoed en bijhorende materialen. De ondersteuning kan gecombineerd worden met een Vlaamse subsidie voor bebossing en/of een subsidie voor aankoop van gronden voor bebossing. De combinatie met andere subsidies, sponsoring of giften wordt door BOS+ geëvalueerd en kan eventueel leiden tot uitsluiting. Kosten voor een aannemer, het opbreken van verharding en het onderhoud en beheer van het plantgoed achteraf worden niet vergoed. BOS+ voegt wel een begeleidende nota toe aan het aanplantingsplan met richtlijnen en houdt daarbij rekening met de mogelijkheden qua beheer.

Als uitbater draag je minstens 2 000 euro bij voor de aankoop van plantgoed.

Voor meer informatie neem je contact op met lauren.maes@bosplus.be of telefonisch via 09/278.65.66.

RELANCEMAATREGELEN DEPARTEMENT CULTUUR, JEUGD EN MEDIA

Onderstaande subsidie is enkel mogelijk voor erkende jeugdwerkorganisaties. In het geval van jeugdtoerisme hebben we het dan over jeugdlokalen die ook als jeugd-

verblijf verhuurd worden. Zij kunnen via het Departement Cultuur, Jeugd en Media intekenen op investeringssubsidies voor o.m. jeugdriendelijke buurten en speelgebieden. Misschien het moment om verharding in te ruilen voor een meer groene en natuurlijke speelomgeving?

De subsidie bedraagt maximaal 60 % van de totale geraamde kosten voor het project. Het gevraagde subsidiebedrag bedraagt minstens 50 000 euro en maximaal 250 000 euro. Er zijn twee oproepen (indiendata: 1 december 2021 en 15 juni 2022).

Meer informatie: zie qr-code

SAMENAANKOPEN

Kan je niet aan de voorwaarden voldoen die worden opgelegd door BOS+ of het Departement Cultuur, Jeugd en Media, dan kan je misschien intekenen op samenaankopen. Deze worden regelmatig georganiseerd door provincies, gemeentes of andere organisaties zoals de Bosgroep of het Regionaal Landschap. Informatie vind je op hun websites.

Uitbater tien jaar later

't Chiropaksken is een jeugdverblijf type A, gelegen in Appelterre-Eichem, een deelgemeente van Ninove. Het jeugdverblijf in de formule zelfkook heeft een maximale binnencapaciteit van 40 personen. In de zomermaanden kunnen nog eens 20 personen overnachten in tenten. Aan het woord is Koen Bevernage, bestuurslid van het jeugdverblijf en professioneel bezig met groenaanleg en -onderhoud.

Wat is er bij 't Chiropaksken qua buitenruimte de voorbije jaren concreet gerealiseerd?

Ongeveer tien jaar geleden hebben we het hellend terrein onder handen genomen. We hebben een amfitheater gebouwd en met de aarde daarvan een vlak terrein gecreëerd dat dienst doet als tentengrond of spelterrein. Verder gebruiken we ook enkele gronden rondom het jeugdverblijf die eigendom zijn van de school, private eigenaars en de gemeente. In ruil nemen we het onderhoud voor onze rekening.

Wat was de drijfveer om zo sterk in te zetten op de omgeving rondom het jeugdverblijf?

Op een hellend grasplein kan je moeilijk spelen, zeker met een bal. Het herinrichten van dit grasplein was dus vanzelfsprekend. Daarnaast is het ook altijd onze doelstelling geweest om een verbinding te maken met het verder liggende gemeentebos zonder dat groepen daarvoor de openbare weg moeten gebruiken. En dankzij een goede verstandhouding met onze burens is dat tot op vandaag altijd gelukt. We mogen hun bos als doorgang naar het gemeentebos en als speelbos gebruiken, waardoor we kinderen en jongeren van 't Chiropaksken een groene long kunnen aanbieden van ongeveer 3 hectare.

Wat zijn toekomstige dromen?

Voorlopig zijn we in gesprek met de burens om die mooie situatie waarin we ons nu bevinden te bestendigen, zodat de doorgang naar het bos ook de komende jaren gevrijwaard blijft. Als dat afgerond is, willen we graag in het gemeentebos extra tentengrond realiseren en in het privébos een blotevoetenpad of avonturenparcours uitbouwen. Maar dat is natuurlijk allemaal onder voorbehoud.

Welke impact heeft zo'n terrein op het spelgedrag van de jeugd?

Door de aanwezigheid van een amfitheater, een open plein, een beek en een bos wordt elk type kind geprikkeld om te spelen. Wie niet houdt van balspelen, kan bruggetjes bouwen of verstoppertje of tikkertje spelen.

Zijn er nog voordelen die voortvloeien uit beplanting?

Absoluut. In de zomermaanden mogen we ons steeds meer verwachten aan hittegolven. Het creëren van schaduw voor de verblijf

Koen: "Wie niet houdt van balspelen, kan bruggetjes bouwen of verstoppertje of tikkertje spelen."

vende groepen zal dus steeds belangrijker worden. Een bos is dan een troef, maar je bereikt ook al veel gewoon door enkele bomen te planten. Wij hebben hier vlakbij ons jeugdverblijf bijvoorbeeld drie platanen staan. Dit zijn snelgroeiende bomen waaronder het leuk zitten is, zeker op heel warme dagen.

Welk advies zou je uitbaters geven die hun omgeving extra spelprykkels willen geven?

Investeer in kennis. Contacteer bijvoorbeeld een landschapsarchitect die ervaring heeft met het uittekenen van natuurlijke speelruimtes, je begeleidt in de plantenkeuze en je helpt bij het opstellen van een beheersplan op korte en langere termijn. Het zal jezelf en de ploeg vrijwilligers op korte en lange termijn heel wat frustraties en werk besparen.

Wat kan er fout lopen bij de plantenkeuze?

Afhankelijk van de ondergrond kan een plant minder goed floreren of afsterven. Als er bijvoorbeeld weinig of geen beuken staan in de omgeving, is dat een teken aan de wand. Mijn advies: plant dan geen beuken. Kies verder voor inheemse soorten, dat vermindert de kans op ziekte, en ga voor beplanting die tegen een stootje kan. Aan mooie bloemen heeft het jeugdwerk geen boodschap.

Welke keuzes hebben jullie gemaakt?

We zitten in waterrijk gebied, waardoor we veel wilg en els hebben geplant. In twee of drie jaar tijd groeien die hier uit tot volwaardige bomen. Daarnaast hebben we dan gekozen voor eik. Deze boom groeit weliswaar trager, maar kan best tegen een stootje. Hazelaars staan er ook. Die laten door hun dichte bladerdek weinig licht door waardoor netels en bramen weinig groeikansen hebben. Bovendien worden ze mits gericht snoeiwerk een ideale plaats om kampen

te bouwen. Tot slot hebben we ook gekozen voor de symphoricarpos als bodembedekker. Dat is een stevige plant die bovendien met zijn wortels onze taluds versterkt. We hebben hier gekozen voor een variëteit die laag tegen de grond groeit, namelijk de Hancock. Dit bespaart ons heel wat snoeiwerk en het is bovendien een meerwaarde voor de bijen.

Bestaan er dan geen bomen en planten die overal groeien?

Toch wel. Ik som ze even in het Latijn op. Voor de bomen zijn dat bijvoorbeeld *tilia cordata* (winterlinde), *carpinus betulus* (haagbeuk), *quercus petrae* (wintereik), *salix alba* (schiefwilg), *quercus robur* (zomereik) en voor de hagen *cornus mas* (gele kornoelje), *carpinus betulus* (haagbeuk) en *ligustrum vulgare* (wilde liguster).

Vergt al die aanplanting geen extra werk?

De eerste twee jaren wel, omdat je nieuwe planten moet beschermen en water geven, maar daarna valt het, mits een doordachte aanpak en de juiste ingesteldheid, best mee. Kijk, je werkt aan een aantrekkelijke speelomgeving, niet aan een stadstuin. Je moet dus niet alles snoeien of maaien, planten mogen ook gewoon groeien. Uitbaters moeten zich dus niet te snel laten afschrikken.

Hoeveel onderhoud vergt jullie buitenomgeving?

We organiseren op jaarbasis een vijftal werkdagen waarop een 12-tal personen komen. Die werkdagen staan dan in het teken van ofwel het onderhoud van het gebouw of de buitenomgeving, dit afhankelijk van de noden. Verder is er nog een dinsdagploeg, bestaande uit een vijftal gepensioneerden, die maandelijks samenkomt.

Welke taken voeren die vrijwilligers uit?

Bepaalde taken komen jaarlijks terug, zoals het opruimen van bladeren, het maaien van paadjes (als ze minder belopen worden of overgroeid worden door bramen) en de weide of het snoeien van haagmassieven. Andere taken zitten verwerkt in een beheersplan en moeten één keer om de vier of vijf jaar gebeuren, zoals het knotten van de wilg of els om de eik meer groeikansen te geven.

Waar komt het werkmateriaal vandaan?

Omdat ik in de branche zit, heb ik heel wat werkmateriaal dat ik ter beschikking kan stellen. De vrijwilligers weten dat en maken er gebruik van, maar eigenlijk hebben de meeste vrij-

Door de aanwezigheid van een amfitheater, een open plein, een beek en een bos wordt elk type kind geprikkeld om te spelen.

willigers hetzelfde materiaal ook thuis liggen. Het kan dus ook zonder mijn werkmateriaal.

Een klepelmaaier voor het maaien van de weide heeft toch niet iedereen thuis staan?

Neen, maar je kan wel eens informeren bij een boer of een loonwerker in de buurt. Als die over een maaier beschikt, kan die in een uurtje al heel wat werk verzetten en dan kost je dat ongeveer 60 euro. Het komt er eigenlijk op neer dat je zoekt naar samenwerkingsverbanden die je kunnen helpen in het realiseren van je doelen.

Blijven jullie investeren in de buitenomgeving?

Als we de tentenweide kunnen realiseren, zullen we extra bosplantsoen aankopen dat dan geplant wordt als groene gordel en zichtscherm. Maar investeren zou ik dit niet direct noemen. Dit plantgoed kost slechts enkele tientallen centen per stuk.

Nog wat extra werk voor de vrijwilligers dan.

Inderdaad, een beetje extra werk, maar eigenlijk is dat leuk werk. Niet?

HUIS WERK 65

In januari verschijnt HuisWerk 65, met daarin een dossier rond overmacht.

We proberen te achterhalen wat overmacht precies is, wanneer het kan worden ingeroepen en hoe je overmacht best in je contract formuleert om het juridisch sluitend te krijgen. Daarnaast proberen we de impact van overmacht in kaart te brengen, voor zowel

de uitbater als de verblijvende groep. Zijn er überhaupt winnaars in zo'n verhaal? Daarvoor gaan we op zoek naar verhalen van uitbaters die omwille van diverse redenen overmacht hebben ingeroepen, of net niet.

Heb je zelf nog goede suggesties of tips of wil je reageren op dit thema, laat het ons weten via ondersteuning@cjt.be.